

Quadrado» del C.S.I.C. i «Eiximenis» de l'Excma. Diputació Provincial de Girona, 1975.

Com sabem, el canvi d'orientació metodològica produït en el camp de la Història —sobretot a partir de la II Guerra Mundial—, que estimava essencial per a l'anàlisi del creixement econòmic l'estudi dels factors demogràfics, econòmics, socials, etc... i les seves interaccions mútues, comportà la consideració de noves fonts i mètodes en la demografia històrica. Quant a les fonts, ben aviat es posaria en relleu la necessitat de procedir a l'estudi sistemàtic dels registres parroquials per tal de cobrir els llargs buits de dades demogràfiques deixats pels fogatges i els censos de població, especialment a l'època moderna.

Doncs bé, el treball encara recent de Joan BUSQUETS i Joaquim NADAL, professors de la Universitat Autònoma de Barcelona i del Col·legi Universitari de Girona, s'inscriu en aquesta línia de recerca. Així, a més de facilitar als historiadors la tasca —fonamental i urgent— d'establir amb solidesa l'evolució demogràfica de les nostres contrades mitjançant l'inventari dels llibres de baptismes, matrimonis i defuncions conservats a l'Arxiu Diocesà de Girona i a les diferents parròquies de les comarques gironines (una feina indispensable per a poder-se replantejar amb rigor i d'acord amb les tendències historiogràfiques actuals la nostra experiència col·lectiva), conté les orientacions oportunes sobre les possibilitats d'aprofitament que ofereixen aquests materials i una presentació —gairebé exhaustiva— de les obres dedicades a l'estudi de la demografia catalana. La delimitació territorial del Bisbat des del temps de l'anomenada Reconquesta fins avui i una primera anàlisi dels canvis de llengua observats a les partides sacramentals (el pas del llatí al català, la castellanització progressiva imposada a partir del decret de Nova Planta, etc...) complementen adequadament la introducció que precedeix a l'inventari.

En definitiva, doncs, aquesta nova monografia de l'Institut d'Estudis Gironins constitueix una aportació historiogràfica important, malgrat que també hauria estat desitjable d'incloure-hi la documentació no estrictament de demografia (llibres de testaments, d'obra, pergamins, etc...) per arrodonir el treball d'arxivística, tan útil i primfilat.

Per altra part, el fet d'haver-se elaborat aquesta obra en el Departament d'Història del Col·legi Universitari, amb la participació d'un grup d'alumnes universitaris gironins en la recollida de les dades de base, ens indica que l'esmentat Col·legi resta ben allunyat de la «dis-

tància» pseudo-culturalista esterilitzant i ja comença a ésser «pensat en el context de Girona i amb una política de l'ensenyament molt arrelada al país» (1).

Jaume PORTELLA i COMAS

2.- NOTES BREUS

GRABOLOSEA, Ramon

Joan Carles Panyó i Figaró, primer director de les Escoles de Dibuix d'Olot i de Girona. Pròleg de Joan Tarrés i Vives. Olot, Patronat d'Estudis Històrics d'Olot i Comarca - Patronat Eiximenis de la Diputació de Girona, 1976, 169 pàgines.

Interessant estudi biogràfic d'aquest artista i pedagog de l'art nascut a Mataró (1755) i mort a Olot (1840). Panyó estigué molt lligat professionalment a les terres gironines tant com a director de les escoles de dibuix d'Olot i Girona com pel que fa referència a la seva personal obra artística.

L'aportació es completa amb un apèndix documental (75 documents), nombroses il·lustracions gràfiques (77 gravats) i un índex onomàstic de gran utilitat. Cal remarcar també que el llibre s'ha elaborat en bona part amb material aplegat pel senyor Josep M. de Solà-Morales i Rosselló.

J. N. F.

VINYETA, RAMON

L'art romànic a la vall de Camprodon, Torelló, Ed. Celblau, 1975.

La vall de Camprodon serva una bona colla de mostres romàniques que enriqueixen un paisatge ja que per si prou remarcable i suggestiu.

L'autor s'enfila per la vall del Ter i del Rítor i ens fotografia els conjunts monumentals d'aquells pobles muntanyencs vigilats per les torres o les espadanyes dels temples antics i, amb un llenguatge planer, gens carregat d'erudició, assenyalava la importància de monuments tan curosament restaurats, com l'església de Molló o el Monestir de Camprodon, i d'altres que reclamen més atenció, com Sant Miquel de Cavallera.

J. C. R.

(1) Modest PRATS, «Notas sobre el Colegio Universitario de Gerona», CAU núm. 29 (gener-febrer, 1975), p. 95.